

ANKARA ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ YAYINLARI

Prof. NİHAT ERİM

DEVLETLERARASI HUKUKU
ve
SİYASİ TARİH
METİNLERİ

Cilt : I

(Osmanlı İmparatorluğu Andlaşmaları)

TÜRK TARİH KURUMU BASIMEVİ - ANKARA

1 9 5 3

PARİS ANDLAŞMASI

(23 recep 1272 — 30 mart 1856)¹

Bizki bilutfulmevla Türkistan ve şâmil olduğu memalik ve bülğanın Padişahı essultan ibnissultan essultanülgazi Abdülmecid Hân ibnissultanülgazi Mahmut Hân ibnissultanülgazi Abdülhamid Hânız işbu tasdikname-i hümayunumuzla beyan ve ilân ederizki Devlet-i Aliyem ve müttetik-i müfahhamları olan Fransa ve İngiltere ve Sardanya devletleri ile Rusya devleti beyninde bir müddettenberi zuhura gelen ihtilâf ve muavedatın bertaraf olması ve saltanat-ı seniyeemin istiklâl-i âlisile memalik-i mahrusamın tamamıyetini kefalet-i müessire ve mütekabile ile bitte'min emr-i sulhun iade ve te'yid olunması zımında taraf-ı hümayunumdan ve Haşmetlû Avusturya İmparatoru ve Haşmetlû Fransa İmparatoru ve Haşmetlû Gran Britanya ve İrlanda Kraliçesi ve Padişahı ve Haşmetlû Prusya Kralı ve Padişahı ve Haşmetlû Bütün Rusyaların İmparatoru ve Haşmetlû Sardanya Kralı ve Padişahı Hazeratı taraflarından tayin kılınan murahaslar Paris'te akdolunan meclis-i mükâlemede biliçtima hamil oldukları ruhsatnameleri mucebince binsekizyüz elli altı senesi alafranga martının otuzuncu günü tarihile imza ve temhir eyledikleri franseviyülibare muahede-i umumiye ile munzama ve muvakkatası derbar-ı şevketkarar-ı şahaneme vurud etmiş olduğundan berveçhiati aynile ve fransızca olarak zikir ve beyan kılınır.

Zat-ı Hazret-i Şahane ile Haşmetlû Fransa İmparatoru ve Haşmetlû İngiltere Kraliçesi ve Padişahı ve Haşmetlû Bütün Rusyaların İmparatoru ve Haşmetlû Sardanya Kralı ve Padişahı Hazeratı mesaib-i harbiyeyi bertaraf etmek arzusunda olarak ve müvellid-i muharabe olan halât-ı muhtelenin avdetini men eyle-

¹ Mecmua-i Muahedat (cilt 4, s. 242) bu andlaşmayı şöyle takdim etmektedir: "Saltanat-ı Seniye ile Avusturya ve Fransa ve İngiltere ve Almanya ve Rusya ve İtalya Devlet-i fahimeleri beyninde Paris'te akd olunan muahede-i umumiyenin suretidir"

meği istiyerek saltanat-ı seniye'nin istiklâl-i âlisile memalikinin temamiyetini kefalet-i müessire ve mütekabile ile bitte'min emr-i sulhun iade ve te'yidi için vaz olunacak esas üzerine Haşmetlû Avusturya İmparatoru Hazretleriyle müzakereye karar vermişlerdir bunun için müşarünileyhim Hazeratı murahhaslar tayin etmişlerdir Yani zat-ı hazret-i mülûkâne tarafından saltanat-ı seniye'nin Sadr-ı âzamı olup Mecidiye ve imtiyaz nişan-ı hümayunlarının birinci rütbelerini ve Fransa devletinin Lejyon Donör ve Avusturya devletinin Sent-Etyen ve Prusya devletinin Egl Ruj ve Rusya Devletinin Sent An ve Sardanya Devletinin Senmoris ve Lazar ve İsveç Devletinin Etval Poler nam nişanlarının Gran Kruva'sını yani birinci rütbelerile daha sair devletler nişanlarının hamili bulunan Mehmet Emin Âli Paşa ile saltanat-ı seniye'nin Fransa ve Sardanya Devletleri nezdinde fevkalâde murahhas Büyük Elçilik unvanile sefiri olup Mecidiye nişan-ı hümayunun ikinci rütbesini ve Sardanya Devletinin Senmoris ve Lazar nam nişanının birinci rütbesini haiz bulunan Mehmet Cemil Bey ve Haşmetlû Avusturya İmparatoru Hazretleri tarafından İmparator-ı müşarünileyhin şanbelan ve müsteşar-ı haslarından Hariciye Nazırı ve Meclis-i Vükelâsı reisi olup Avusturya Devleti nişanlarından Leopold nam nişanın birinci rütbesi ve Kuron dö Fer nişanının şövalyeliğini ve Fransa Devletinin Lejyon Donör nişanının birinci rütbesini ve Prusya Devletinin Egl Nuvar ve Egl Ruj nişanlarının şövalyeliğini ve Rusya Devletinin murassa Aleksandr ve Nefski ve Egl Blan ve Sen jan dö Jeruzalem nişanlarının birinci rütbelerile Mecidiye nişan-ı hümayunun birinci rütbesini ve daha sair nişanların hâmil bulunan Siyör Şarl Ferdinand Kont dö Buol-Şaüenştayn ile İmparator-i müşarünileyhin müsteşar-ı haslarından Fransa Devleti nezdinde murahhas orta elçisi olup Avusturya Devletinin Kuron dö Fer nişanının birinci rütbesini ve Fransa Devletinin Lejyon Donör nişanının grand ofisyeliğini hâmil bulunduğu Siyor Jozef Aleksandr Baron dö Hübner Haşmetlû Fransa İmparatoru Hazretleri tarafından İmparator-i müşarünileyhin umur-i Hariciyesi Nazırı olup Fransa Devletinin senatörlük rütbesini ve Lejyon Donör nişanın grand ofisyeliğini ve Ordr ve Ekestr dö Serafen ve Sen Moris ve Lazar nam nişanların ve Mecidiye nişan-ı hümayunun birinci rütbelerini hamil bulunan Siyor Aleksandr Kont

Kolona Valevski ile Fransa Devletinin Avusturya Devleti nezdinde fevkalâde murahhas Orta elçisi olup Lejyon Donör nişanının ve Avusturya Devletinin Leopold Dotriş nişanının birinci rütbelerile bir kıt'a murassa tasvir-i hümayun-ı Padişahinin hamili bulunup Siyör Fransuva Adolf Baron dö Burkne ve Haşmetlû İngiltere Kraliçesi ve Padişahı Hazretleri tarafından İngiltere Devletinin senatörlerinden ve Kraliçe-i müşarünileyhanın Meclis-i Has müsteşarlarından umur-ı Haricîyesi Nâzırı olup Jartier ve Ben nişanlarının birinci rütbelerini hamil bulunan Trezonorabl Jorj Gliyom Frederik Kont dö Klarendon Baron Hayd dö Hendon ile İngiltere Devleti senatörlerinden ve Kraliçe-i müşarünileyhanın Meclis-i has müsteşarlarından ve Fransa Devleti nezdinde fevkalâde murahhas Büyük Elçilik unvanile Sefiri olup Ben nişanının birinci rütbesini hamil bulunan Trezonorabl Hanri Rişar Şarl Baron Kavli ve Haşmetlû Rusya İmparatoru Hazretleri tarafından İmparator-ı müşarünileyhin başyaver-i harplerinden suvari cenerali ve asakir-i hassası kumandanı ve Rusya Devleti Meclis-i ve Meclis-i Vükelâsı azası olup imparator Nikola ile İmparator ikinci Aleksandr'nın murassa tasvirleri nişanlarını ve Rusya Devletinin murassa Sent Andre nişanının şövalyeliğini ve Avusturya Devletinin Sent Etyen ve Prusya Devletinin murassa Egl Nuvar ve Sardenya Devletinin Anonsiyad nişanlarının birinci rütbelerini ve daha sair devletler nişanlarını hamil bulunan Siyor Aleksi Kont Orlof ile Rusya Devleti müsteşar-ı haslarından fevkalâde murahhas orta elçilik unvanile hükûmet-i müttehîde-i Cermanya ve Hes Dükası nezdinde sefiri olup Rusya Devleti nişanlarından Sen Viladimir ve murassa Sent Aleksandr Nefski ve Sent An ve Sen Stanislas sınıf-ı evvel nişanlarının şövalyeliğini ve Prusya Devletinin Egl Nuvar nişanının birinci rütbesini ve Avusturya Devletinin Sent Etyen ve Egl Blan nişanının Komandörlüğünü ve daha sair devletler nişanlarını hamil bulunan Siyor Filip Baron dö Brunof ve Haşmetlû Sardenya Kırallık Hazretleri tarafından Sardenya Devleti Umur-ı Maliyesi Nâzırı ve Meclis-i Vükelâsı reisi olup Sen Moris ve Lazar nişanlarının birinci rütbesi ve Merit sivil dö Savva nişanının şövalyeliğini ve Fransa Devletinin Lejyon Donör nişanının ve Mecidiye nişan-ı hümayunun birinci rütbelerini ve daha sair devletler nişanlarının birinci rütbelerini

hamil bulunan Siyör Kamil Benso Kont dö Kavur ile Sardanya Devletinin fevkalâde orta elçilik unvanile Fransa Devleti nezdinde sefiri olup Sen Moris ve Lazar nişanının birinci rütbesini ve Lejyon Donör nişanının grand ofisyeliğini hamil bulunan Siyor Salvador Marki dö Villamarina murahhas tayin olunarak bunlar Paris'te akd-i meclis ve içtima eylemişler ve beyinlerinde teyemmünen ittifak hasıl olmasile Zat-ı Hazret-i Padişahî ve Haşmetlû Fransa İmparatoru ve Haşmetlû Avusturya İmparatoru ve Haşmetlû Gran Britanya ve İrlanda Kraliçesi ve Padişahî ve Haşmetlû Bütün Rusyalar İmparatoru ve Haşmetlû Sardanya Padişahî Hazeratı binsekiz yüz kırk bir senesi şehri temmuzunun onüçü tarihinde mün'akid olan mukavelenameyi imza eden Haşmetli Prusya Padişahî Hazretlerinin bu defa yapılacak tanzimat-ı cedideden hissedar olmak üzere dâvet olunması lâzımgelseğini Avrupa'nın menafii iktizasından olduğunu mütalâa eyliyerek ve işbu fiil-i selâh-i umumîde Padişah-ı müşarünileyhin muavenetinin zam ve ilâve edeceği kıymeti takdir ederek meclise murahhaslar göndermek üzere kendisini davet etmişlerdir. Binaenaleyh Padişah-ı müşarünileyh Hazretleri tarafından Prusya Devlet-i Umur-ı Hariciyesi Nâzırı ve Meclis-i Vükelâsı reisi olup Egl Ruj nişanının sınıf-ı evvel şövalyeliğini ve Hohençolern nişanının büyüyük komandörlüğünü ve Sen jan nişanının şövalyeliğini ve Avusturya Devletinin Sent Etyen nişanının birinci rütbesini ve Rusya Devletinin Sent Aleksandr Nefski nişanının şövalyeliğini ve Sardanya Devletinin Sen Moris ve Lazar nişanının birinci rütbesini ve Saltanat-ı Seniye'nin iftihar nişanını hamil bulunan Siyor Oton Teodor Baron dö Mantoyfel ile Prusya Devletinin Müşteşar-ı haslarından fevkalâde Murahhas Orta Elçilik unvanile Fransa Devleti nezdinde Sefiri olup Egl Ruj nişanının sınıf-ı sanisi şövalyeliğini ve Hohençolern nişanının sınıf-ı evvel şövalyeliğini hâmil bulunan Siyör Maksimilyen Frederik Şarl Fransa Kont dö Hadçfeld Vildenburg-Şöynstayn murahhas tayin olunmuştur murahhasun-ı müşarünileyhim ruhsatnamelerini yekdiğere irae ederek muvafık-ı usul bulmuş olduklarından mevad-dı atiyetülzikke karar vermişlerdir.

(Birinci madde) İşbu muahedenin tasdiknamelerinin mübadelesi gününden itibaren bir taraftan Zat-ı Hazret-i Padişahî ve Haşmetlû Fransa İmparatoru ve Haşmetlû Gran Britanya ve

İrlanda Kraliçesi ve Padişahı ve Haşmetlû Sardenya Kralı ve Padişahı hazeratı ve diğer taraftan dahi Haşmetlû bütün Rusyalar İmparatoru Hazretleri beyinde ve gerek ahlâf ve vereseleri ve memalik ve tebeaları arasında müebbeden sulh ve musafat olacaktır

(İkinci madde) Hükümdaran-ı müşarünileyhim hazeratı beyinde teyemmünen iade-i sulh olunmuş olduğundan esna-yı muharebede ordularının teshir veyahud temekkün itmiş oldukları arazi her taraftan tahliye olunacaktır işbu emr-i tahliyenin suret-i icrası için tanzimat-ı mahsusa yapılarak mümkün olduğu derece sürat üzere icra kılınacaktır.

(Üçüncü madde) Haşmetlû Bütün Rusyaların İmparatoru Kars şehir ve kalesini ve gerek Rusya asakir-i yedinde bulunan sair arazi-i memalik-i Devlet-i Aliye'yi canib-i saltanat-ı seniyeeye red ve iade itmeği teahhüd ider.

(Dördüncü madde) Zat-ı Hazret-i Padişahı ve Haşmetlû Fransa İmparatoru ve Haşmetlû Gran Britanya ve İrlanda Kraliçesi ve padişahı ve Haşmetlû Sardenya kralı ve padişah-ı Sivastopol ve Bahklava ve Kamış ve Gözleve ve Kerc ve Yenikale ve Kılburnu şehir ve limanlarının ve gerek asakir-i müttefika tasarrufunda bulunan arazi-i saireyi Haşmetlû Bütün Rusyalar İmparatoru Hazretlerine red ve iade itmeği teahhüd iderler

(Beşinci madde) Zat-ı Hazret-i Padişahı ve Haşmetlû Fransa İmparatoru ve Haşmetlû Gran Britanya ve İrlanda Kraliçesi ve padişahı ve Haşmetlû Bütün Rusyalar İmparatoru ve Haşmetlû Sardenya Kralı ve Padişahı hazaratı kendü tebealarından olub da düşmene müsaid suretle muharebe-i hâzır vukuatından hissedar olmuşları cümleten af-ı umumi ile af iderler şurası dahi mahsusan mükarrerdir ki düvel-i muharibe tebeasından olub da muharebe esnasında diğer bir muharib tarafın hizmetinde bulunmağa devam itmiş olanlar hakkında dahi af-ı umumi-i mezkûrun şumulü olacaktır.

(Altıncı madde) Harbde esir olanların cümlesi derhal yekdiğere iade olunacaktır.

(Yedinci madde) Haşmetlû Fransa İmparatoru ve Haşmetlû Avusturya İmparatoru ve Haşmetlû Gran Britanya ve İrlanda Kraliçesi ve Padişahı ve Haşmetlû Prusya Kralı ve Padişahı ve Haşmetlû Bütün Rusyalar İmparatoru ve Haşmetlû Sardenya

Kıralı ve Padişahı hazarat-ı Saltanat-ı seniye'nin Avrupa hukuk-ı umumiyesi ve cemiyeti menafiünden hissedar olmağa dahil olduğunu ilân iderler ve hükümdaran-ı müşarünileyhimin her birisi ayrı ayrı memalik-i saltanat-ı seniye'nin tamamiyetile istiklâl-i âlisine riayet itmeğe teahhüd ider ve işbu teahhüdlerinin tamami-i icrasına müştereken mütekeffil olurlar binaberin bunu ihlâl-i mucib olacak her bir harekete menfaat-ı umumiye dokunur bir mesele nazarile bakacaklardır.

(Sekizinci madde) Devlet-i Aliye ile düvel-i muahidenin biri veya bir kaç beyinde ihlâl-i münasebetlerine bâdi olacak bir ihtilâf vukubulduğu takdirde saltanat-ı seniye ve düvel-i müşarünileyhimin her birisi kuvve-i cebriye istimaline karar vermezden evvel işbu uygunsuzluğu tavassut tarikiyle men idebilmeleri için düvel-i muahide-i saireye meydan vireceklerdir.

(Dokuzuncu madde) Zat-ı Hazret-i Padişahî tebealarının seadet-i hallerine masruf olan himmet-i mütevaliyeleri iktizasınca kavmiyet ve diyanet ayırmayarak cümlesi için mucibi islah-i hal olmağa beraber memalik-i şahanelerinin hristiyan ehali-i haklarında niyyat-ı inayetkâraneleri teyid ider bir kıta ferman-ı âli ihsan buyurmuş olduklarından ve bu babda olan efkâr-ı şahanelerine bir delil-i cedid ibraz etmek istediklerinden irade-i müstakille-i şahanelerinden sadır olmuş olan işbu ferman-ı âlinin düvel-i muahideye tebligini tensib buyurmuşlardır düvel-i muahide işbu tebligın kadr-i âlisini isbat ve te'yid ederler şurası kaviyyen mukarrerdir ki işbu tebliğ zat-ı hazret-i padişahînin ne kendi tebeasile olan muamelât-ı şahanelerine ve ne de saltanat-ı seniyelerinin idare-i dahiliyesine gerek münferiden ve gerek müştereken müdahale etmek için hiç bir halde düvel-i muahideye bir hak ve salâhiyet vermeyecektir.

(Onuncu madde) Bahr-i Sefid ile Bahr-i Siyah boğazlarının insidadına dair kaide-i kadime-i Devlet-i Aliye'nin bekasını mutazammın olan bin sekizyüz kırk bir senesi temmuzunun onüçü tarihile münakid muahede bilittifak rü'yet olundu işbu kaide bu usule tatbikan bu babda düvel-i muahide beyinde akd olunmuş olan muahede muahede-i hâzıraya rabt ve tezyil kılınmış olduğundan bunun ecza-yı mükemmilesinden bulunmuş gibi kuvvet ve kıymeti olacaktır.

(Onbirinci madde) Bahr-i Siyah bitaraf kalub her milletin tüccar teknelerine meftuhdur bahr-i mezkûrun suları ve limanları işbu muahedenin ondördüncü ve ondokuzuncu maddelerinde zikr olunan istisnâlardan maada gerek bahr-i mezkûrun sevhilinde mutasarrıf olan devletler ve gerek sair devletler cenk sefinelerine katiyyen ve daimî olarak memnu ve mesdud olacaktır

(Onikinci madde) Emr-i ticaret her bir müşkilât-ı tesibatdan vareste olarak Bahr-i Siyahın liman ve sularında muamelât-ı ticaretin tevessuuna müsaid suretle tertib olunmuş sıhhiye ve gümrük ve polis nizamâtından başka şeylere tabi olmayacaktır ve kâffe-i milelin fevaid-i ticaret ve seyr-i sefayinine muktazi olan emniyeti icra itmek üzere Devlet-i Aliye ve Rusya Devleti Bahr-i siyah sevhilinde kâin limanlarına hukuk-i milel kavaidine tatbikan konsoloslar ikamesini kabul edeceklerdir

(Onüçüncü madde) Onbirinci maddenin meali mucibince Bahr-i Siyah bitaraf kalmış olmağla sevhilinde harb tersanelelerinin ibkası ve icad ve inşası bilâlüzum ve lâmaksud olub binaenaleyh zat-ı hazret-i padişahî ve Haşmetlû Rusya İmparatoru Hazretleri sevhil-i mezkûrede hiç bir harb tersanesi yapmamak veya ipka itmemek hususunu müteahhid olurlar.

(Ondördüncü madde) Zat-ı hazret-i şahane ve Haşmetlû Rusya İmparatoru Hazretleri sevhillerinin hizmetinde lâzım olacak kadar Bahr-i siyahda bulundurulacak sefen-i hafifenin kuvvet ve mikdarını tayin etmek zımnında beyinlerinde muahede-i mahsusa akd itmişler olub muahede-i mezkûre senedi işbu muahedeye rabt olunacak ve muahedenin cüz'ü mütemmimi gibi kuvvet ve kıymeti olacaktır ve düvel-i muahidenin inzimam-ı muvafakati olmadıkca ne ilga ve ne de tadil olunmayacaktır

(Onbeşinci madde) Viyana Kongresosu yani meclis-i mükâlemesi senedi bir kaç devlet memalikini tefrik iden veyahud içden geçen nehirlerde seyr-i sefayin maddesini tanzim itmeğe tahsis olunan usul ve kavaid-i tesis itmiş olduğundan düvel-i muahide bu usul ve kaidenin badezin kezâlik Tuna nehri ve boğazları hakkında dahi meriyülicra tutulmasını mukavele ider ve bu kararı bundan böyle Avrupa'nın hukuk-ı düveliyesi eczasından add eylediklerini ve taht-ı kefaletlerine aldıklarını ilân eylerler

Tuna nehrinde seyr-i sefayın maddesi ve mevad-dı âtiyede mün-deric şerait ile sarahaten tayin olunmamış olan hiç bir mevani ve tekâlif tahtına konulmayacaktır binaenaleyh nehr-i mezkûrde yalnız geşt ve gûzar itmesi maddesi üzerine müesses olarak ne sefayinden ve ne de sefayın derununda bulunan eşyadan hiç bir resim ve virgi ahz olunmayacaktır nehr-i mezkûrun tefrik ve yahud derunundan murur eylediği devletler memalikinin emniyeti için tesis olunacak zabtiye ve sıhhiye nizamnameleri mümkün mertebe seyr-i sefayını teshil idecek suretde tertib ve tanzim olunacaktır bu nizamnamelerden başka serbesti-i seyr-i sefayine her nasıl olur ise olsun hiç bir dürlü mevani ika olunmayacaktır

(Onaltıncı madde) Bend-i sabıkda muharrer olan kararı kuvveden fiile ihrac etmek zımında Saltanat-ı Seniye ve Avusturya ve Fransa ve İngiltere ve Prusya ve Rusya ve Sardonya devletlerinin her biri taraflarından birer memur tayin olunarak teşkil olunacak olan komisyon İsakci'dan beru Tuna boğazlarıyla boğazlar civarındaki denizi tıkamakda olan kumlar ve sair mevaniiden kurtarub nehr-i mezkûrun bu cüzünü ve denizin zikr olunan taraflarını seyr-i sefayın hakkında en ziyade mucib-i suhulet ve emniyet olacak bir hale koymak için yapılması lâzım-gelen şeyleri arz ve irae ile icra itdirmeğe memur olacaktır gerek bu şeyleri ve gerek Tuna boğazlarını seyr-i sefayine temin ve teshil zımında yapılacak olan ebniyenin masarifine karşuluk ittihaz olunmak için ekseriyet-i ârâ ve bir fi-i mütenasib ile komisyon tarafından tayin olunacak rusumat-ı mukannene gerek bu hususda ve gerek cihet-i saire ile kâffe-i milel bayrağı hakkında bir müsavat-ı kâmile ile muamele olunmak şart-ı sarihile ahz olunacaktır

(Onyedinci madde) Saltanat-ı seniye ile Avusturya ve Bav-yera ve Vürtemberg devletlerinin her biri tarafından tayin olunacak bir memurdan mürekkeb bir komisyon teşkil olunacak ve bu komisyona Tuna sevahilinde kâin üç beyliklerin nasb ve tayini Saltanat-ı seniye tarafından tasvib olunacak olan komiserleri munzam olacaktır daimî olacak olan işbu komisyon evvelâ nehirci seyr-i sefayın ve zabita nizamnamelerini tertib ve tanzim ve saniya Viyana muahedesinde mün-deric bulunan kararın Tuna nehri hakkında icrasına hail olan mevani-i her neden ibaret

ise tesviye ve bertaraf idecek ve salisa nehr-i mezkûrun bütün boyuna yapılması lâzım gelen şeyleri emr ile icra ve imal itdirecektir rabian düvel-i muahide memurlarından mürekkeb olan komisyonun infisahından sonra nehr-i mezkûr boğazlarile deniz civarında olan etraf-ı bahrin seyr-i sefayin hakkında emniyyet ve suhuletinin beka ve muhafazasına nezaret eyleyecektir

(Onsekizinci madde) Düvel-i muahede memurlarından mürekkeb olan komisyon memuriyeti ve Tuna sevahiline malik olan devletler memurlarından mürekkeb olan komisyon dahi madde-i sabıkada birinci ve ikinci rakkamlarile mürakkam olan işlerini iki sene zarfında itmam ve ikmal eyleyeceklerdir vazı-ı imza devletler bu keyfiyeti istihbar eyledikleri gibi akd-ı meclis-i mükâleme ile sebt ve kayd eyledikten sonra düvel-i muahide memurlarından mürekkeb olan komisyonun fesh ve ilgasını emr ideceklerdir ve bundan sonra Tuna sevahiline malik olan devletler memurlarından mürekkeb olan mezkûr daimî komisyon düvel-i muahide memurlarından mürekkeb olan komisyonun ol vakte degin hamil olduğu iktidar ve mezuniyetinden istifade eyleyecektir

(Ondokuzuncu madde) Balâda beyan olunan usul ve esas üzerine ittifak-ı ârâ ile yapılmış olan nizamatin tamamı-i icrasını temin için düvel-i muahidenin her birinin Tunanın Karadenize munsab olan mahallerinde ikişer kıt'a ufak sefine bulundurmağa hakkı olacaktır

(Yirminci madde) İşbu ahidnamenin dördüncü maddesinde tadad olunan ve tahliyesi mukarrer olan şehir ve limanlar ile arazi-i saire mukabilinde ve Tuna seyr-i sefayini serbesliğinin daha ziyade temini zımında ve Basarabya hududunu tashihe Rusya İmparatoru Hazretleri izhar-ı muvafakat iderler hudud-ı cedide Karadeniz sahilinden ve Bovnasola gölünün bir kilometre yani takriben yarım mil-i Osmanî cihet-i şarkisinden bed ile amuden Akkerman tarikine ve oradan bu tarikçe gelerek Trajan deresine müntehi olunduktan sonra Belgrad kasabasının taraf-ı cenubisine geçerek Yalpuk nehri boyundan Saratiska üzerine kadar çıkub Prut üzerinde vaki Katamori nam mahalle müntehi olacaktır Saltanat-ı Seniye ile Rusya Devlet-i fahimesinin işbu noktanın yukarı tarafında vaki hududu heyet-i sabıkasile ibka

kılınacaktır işbu hat-tı hududun tafsîlât-ı sairesi düvel-i muahidenin memurları marifetile tayin ve tahsis kılınacaktır

(Yirmibirinci madde) Rusya Devleti canibinden terk olunacak işbu arazi-i mezkûre Devlet-i Aliye'nin taht-ı tabiiyetinde olmak üzere Buğdan eyâletine zam ve ilâve kılınacaktır arazi-i mezkûre ehali memleketeynin hukuk ve imtiyazat-ı mukarreresinde hissedar olacaklardır ve ehali-i merkume üç sene müddet esnasında isterler ise emlaklerini serbestce satup başka mahallere nakl-i hane itmekde muhtar olacaklardır

(Yirmikinci madde) Eflâk ve Buğdan beylikleri Devlet-i Aliye'nin tabiiyet-i seniyesi ve düvel-i muahidenin kefaleti tahatında olarak malik oldukları imtiyazat ve muafiyatın menafiinden mütemetti olmağa devam edeceklerdir düvel-i mütekeffilenin hiç birisi canibinden işbu beyler üzerinde bir himayet-i müstakile icra kılınmayacak ve mesalih-i dahiliyelerine dahi hiç bir tarafın müdahale hak-kı mahsus olmayacaktır.

(Yirmüçüncü madde) Saltanat-ı Seniye işbu beyliklerin idare-i müstakile ve milliye-i dahiliyelerini ve tamamı-i serbesti-i diyanet ve ticaret ve seyr-i sefain hususlarını ifaya teahhüd buyurur elyevm cari olan kavanin ve nizamât-ı memleket yeniden rüyet kılınacaktır bu maddede ittifak-ı ârâ hasıl olmak için suret-i terkibi hakkında düvel-i muahide taraflarından verilecek karar vechile bir mahsus komisyon teşkil olunacaktır ve işbu komisyon bilâimhal Bükreş'den Devlet-i Aliye komiserine iltihak eyleyecektir ve memuriyeti memleketeynin hali hazırını tahkik etmek ve nizamât-ı atiyesinin esasını arz eylemek maddesinden ibaret olacaktır

(Yirmidördüncü madde) Zat-ı hazret-i padişahî memleketeynin her sınıf ehalisinin menafiini gayet sıhhat ve hakikat üzerinde arz ve beyan itmeğe muktedir olacak suretde memleketeynin her birinde birer divan-ı mahsus teşkilini vaid buyurur bu divanlar memleketeynin nizamât-ı katiyesi hakkında ehalinin arzu ve metalibini ifadeye memur olacaklardır zikr olunan komisyonun divanlar ile olacak münasebatı meclis-i mükâleme tarafından tanzim kılınacak talimatda beyan ve tayin kılınacaktır

(Yirmibeşinci madde) Zikr olunan divanların beyan edecekleri efkâr komisyon tarafından mütalâa kılınarak badehu kendu

mütaleat ve tahkikat-ı mahsusasının neticesi merkez-i meclis-i mükâleme olan Paris'e arz olunacaktır devlet-i metbua ile bu babda hasıl olacak ittihaz-ı ahir Paris'de düvel-i muahide canibinden tanzim kılınacak mukavele-i mahsusa ile te'kid ve te'yid olacak ve işbu eyâletlerin badezin düvel-i muahidenin kefâlet-i müşterekesi tahtına konulmuş olan nizamâtını zikr olunan mukavele ahkâmına mutabık şerefsudur olacak bir kıt'a hat-tı hümayun katiyen tesis eyleyecektir

(Yirmialtıncı madde) Beyliklerde emniyet-i dahiliye ve hududunun muhafazası zımında bir kuvve-i askeriye-i millie tertibi karargir olmuştur tecavüzat-ı ecnebiyenin def'i için Devlet-i Aliye ile bilittifak memleketeynin fevkalâde olarak ittihaz idecekleri esbab-ı tedafüiye hiç bir taraftan mümaeat ve tarruz olunmayacaktır

(Yirmiyedinci madde) Memleketeynde dahilen bir rahatsızlık zuhur edecek veyahud asayiş-i dahili halelpezir olacak olduğu halde emniyet ve rabıta-i memleketin muhafaza ve tahkimine lâzım olan esbab ve tedabiri saltanat-ı seniye düvel-i saire-i müteahide ile bilmüzakere icra eyleyecektir işbu devletler ile evvel beevvel bir karar hasıl olmaksızın harben tavassuta müracaat olunmayacaktır

(Yirmisekizinci madde) Sırb Beyliği dahi bundan böyle düvel-i muahidenin kefalet-i müşterekeleri tahtında bulunacak olan hukuk ve muafiyatını tesis ve tayin eyleyen hutut-ı hümayun mucibince saltanat-ı seniye tebaiyetinde devam eyleyecektir binaenaleyh zikr olunan beylik idare-i müstâkille-i milliesile umur-ı mezhebiye ve kanuniye ve ticaret ve seyr-i sefain serbestisini muhafaza idecektir

(Yirmidokuzuncu madde) Saltanat-ı seniyenin asakir-i müstahfaza ikamesi hukuku bundan evvelki nizamnamelerde meşrut bulunduğu veçhile ibka olunmuştur ve düvel-i muahide ile evvel emirde bir ittifak hasıl olmaksızın Sırbistan'da hiç bir vesatet-ı müsellahada vukubulmayacaktır

(Otuzuncu madde) Zat-ı hazret-i padişahî ve Haşmetlû Bütün Rusyalar İmparatoru hazretleri Asya'da mutasarrıf oldukları memaliklerinin inkıta-ı münasebatdan mukaddem meşruen ne halde bulunmuş ise tamamen yine ol halde ibka buyuracak-

lardır ve her dürlü münazeat-ı mahalliyeyi kablelvuku men etmek için tarafeynden hiç birine arazice zarar isabet idemeyecek suretde hat-tı hudud tahkik ve iktiza ider ise tashih olunacaktır ve bu husus için saltanat-ı seniye ile Rusya Devleti meyanesinde münasebat-ı politikiyenin iadesini müteakib iki nefer Devlet-i Aliye ve iki nefer Rusya Devleti ve bir nefer Fransa ve bir nefer İngiltere Devleti komiserlerinden mürekkeb olduğu halde muhtelit komisyon mevki-i hududa irsal olunacaktır ve bu komisyonun işleri dahi işbu ahidnamenin mübadelesi tarihinden itibaren sekiz ay zarfında hitama reside olması lâzım gelecektir

(Otuzbirinci madde) Dersaadetde bin sekiz yüz elli dört sene-i iseviyesi şehri martının alafranga onikisi tarihile Devlet-i Aliye ile Fransa ve İngiltere Devletleri beyninde akd olunmuş ve yine sene-i mezkûre haziranın ondördünde Devlet-i Aliye ile Avusturya devleti ve bin sekizyüz elli beş sene-i iseviyesi martının alafranga onbeşi tarihile saltanat-ı seniye ile Sardanya Devleti beyninde münakid olmuş olan muahedeler iktizasınca Haşmetlû Avusturya İmparatoru ve Fransa İmparatoru ve İngiltere Kraliçesi ve Padişahı ve Sardanya kralı ve Padişahı hazarat-ı asakirinin esna-yı harbde bulundukları arazi işbu muahede tasdiknameleri mübadelesinden sonra ve mümkün olduğu mertebe süratle tahliye olunacaktır bu maddenin mühlet ve esbab-ı icrasıçün Devlet-i Aliye ile memalik-i mahrusada asakir-i bulunan düvel-i muazzama beyninde bir suret-i tanzimiye yapılacaktır

(Otuzikinci madde) Muaharebeden evvel düvel-i muahide beyninde mevcud olan muahedat ve mukavelât tecdid olunca veyahud bunların yerine senedat-ı cedide yapılmaya kadar idhalât ve ihracât ticareti muharebeden evvel her bir tarafda mer'iyülcra bulunan usul ve kaide mucibince icra olunacaktır ve tebeaları mevad-ı saire için dahi en ziyade mazhar-ı müsaade olan millet gibi mazhar-ı müsaade olunacaktır

(Otuzüçüncü madde) Bir taraftan Haşmetlû Fransa İmparatoru ve İngiltere Kraliçesi ve Padişahı hazaratı ve diğer taraftan dahi Haşmetlû Bütün Rusyalar İmparatoru Hazretleri beyninde Aland adalarına dair bugün akd olunan muahede işbu muahedeye merbut kalacak ve muahede-i mezkûrenin bir ecza-yı asliyesinden gibi kuvvet ve kıymeti olacaktır

(Otuzdördüncü madde) İşbu muahede tasdik olunarak tasdiknameleri dört hafta ve mümkün ise daha az müddet zarfında Paris'de mübadele kılınacaktır binaenaleyh her bir devletlerin murahhasları muahede-i mezkûreyi imza idüb ve armaları mühürünü vaz itmişlerdir işbu muahede bin sekizyüz elli altı sene-i milâdiyesi martının alafranga otuzuncu günü Paris'de tanzim olunmuştur

Madde-i munzama ve muvakkate

Bugün Boğazlar'a dair imza olunan muahede şeraiti düvel-i muharibe tarafından ordularının bahren iadeleri maddesinde istihdam olunacak sefayin-i harbiye haklarında mer'i olmayacaktır lâkin şerait-i mezkûrenin iade-i asakir maddesi tekmiil olduğu anda icraat-ı kâmile sine mübaşeret kılınacaktır işbu madde-i munzama dahi bin sekizyüz elli altı sene-i milâdiyesi martının otuzuncu ¹ günü Paris'de tanzim kılınmıştır işbu muahede ile madde-i munzama ve muvakkate-yi muayene ve tedkik iderek havi olduğu mevaddın cümlesi ve her birisi taraf-ı şahanemizden kabul ve tasdik kılınmış olmağla düvel-i muahide-i müşarünileyhim taraflarına başka başka virildiği misillu Fransa Devleti Fahimesi tarafına dahi işbu tasdikname-i hümayunum ita olundu tahriren filyevmüttasi-i min şehr-i şabanülmüazzam lisene isna ve seb'in mieteyn ve elf

¹ Mecmua-i Muahedat'taki metinde "üçüncü" yazılıdır. Doğrusu fransızca metindekidir. Ona göre düzeltilmiştir.